

Hvordan male et gammelt hus?

I Norge ble det vanlig med panel på trehus på 1700-tallet, og i sammenheng med dette begynte man å male hus. I dag blir de fleste trehus malt, men det finnes også bygninger som står ubehandlet eller behandles med tjære. De fleste huseiere maler huset sitt selv og Rogaland fylkeskommune har utarbeidet en veileder som skal hjelpe eierne av gamle hus med å oppnå et godt resultat.

Hvilken type maling skal man bruke?

- Tradisjonelt har linoljemaling vært brukt på våningshus som er bygd før 1950. Dersom huset ditt er malt med linoljemaling fra før, eller du skal male nytt panel, anbefales linoljemaling.
- Dersom huset ditt er malt med alkydoljemaling (oljemaling) kan man fortsette med alkydoljemaling, eller gå over til linoljemaling. Ta kontakt med malingsprodusent for råd!
- På uthus og naust har gjerne komposisjonsmaling vært brukt. Dette er den billigste malingstypen og kan kokes selv, eller kjøpes på Biltema, eller bygningsvernbutikk.
- Det anbefales ikke å bruke vannbasert maling (plastmaling/akrylmaling) på gamle hus. Denne er for tett og kan føre til råteskader.

Forarbeid

- Skrap av løs maling.
- Vask huset grundig med børste og salmiakkvann eller klorvann (2 dl salmiakk til 10 l vann).
- Skyll av med hageslange (IKKE bruk høytrykkspyler).
- La veggene tørke godt før du maler (max. fuktighet 16 %).

Hvilken farge skal jeg bruke?

- Gamle våningshus er ofte malt helt hvite i dag, men tradisjonelt har det vært brukt mer farger. Dette gjelder spesielt i tettsteder og byer.
- Bruk av farger skaper variasjon og fremhever de arkitektoniske detaljene på bygget, som vinduer og belistning.
- Hvis du har gammelt panel/belistning kan du selv undersøke hvilken farge huset har hatt tidligere. Sjekk med kniv, malingsfjerner eller sandpapir.
- Mal huset i en historisk fargesetting som passer ditt hus. Tenk stilhistorie!
- I en del verneområder er endring av farge søknadspliktig. Sjekk dette før du går i gang.
- Søk råd hos kommunen/antikvar/fylkeskommunen eller det lokale museet.

Ytterligere informasjon

- «Gamle trehus - historikk, reparasjon, vedlikehold»; Drange, Aanensen, Brønne. Tilgjengelig på nb.no
- Riksantikvarens informasjonsark (3 Maling og overflatebehandling)
<https://www.riksantikvaren.no/veileder/bygningar-og-anlegg-samling-av-informasjonsark/>

Hvordan male med oljemaling?

- Mal i en periode med varmt og godt vær.
- La malingen tørke godt mellom strøkene.
- Sinkhvitt-pigment i malingen hindrer vekst av svartsopp (hør med produsenten om dette).
- Mal med tynne strøk og «jobb» malingen godt inn i treverket.
- Bruk gjerne pensler av ekte svinebust.
- Husk at vinduene også må males (ofte enn panelet).
- Bare mal veggene som trenger det (sørsiden må males oftere enn de øvrige fasadene).
- Det anbefales å følge produsentens instruksjoner.

Hvorfor male med linoljemaling?

- Linoljemaling har mindre molekyler og er mindre tett enn moderne malinger. Dermed får panelet «puste» og levetiden på treverket øker.
- Linoljemaling fester bedre til høvlet kledning (som gamle våningshus skal ha).
- Linoljemaling er miljøvennlig.
- Linoljemaling er historisk korrekt, og huset får et annet uttrykk enn ved bruk av moderne maling.

Hvordan male med komposisjonsmaling?

- Komposisjonsmaling egner seg til uhøvlet panel.
- Underlaget må være ubehandlet, skrapet helt rent eller tidligere vært malt med komposisjonsmaling.
- Børst og spyl veggene før du maler. Veggene kan gjerne være våte.
- Ett strøk er ofte nok.
- Rød og gul komposisjonsmaling har vært vanligst. Derfor er ofte låver rød eller gule.

